

נְשִׁמָתָא

דְּאוּרִיתָא

הוֹרִים וְיְלָדִים לּוֹמְדִים
חֲסִידוֹת בְּצוּתָא

גליון 256 | ערב שבת קדש פרשת כי תשא פרה • י"ט אדר תשע"ז
יוצא לאור על ידי ועד כפר חב"ד ארה"ק ת"ו

הנפש האלקית

חלק אלו-ה ממעל

אבא/אמא: אחר שלמדנו בשבועות הקודמים על הנפש הבהמית, נלמד היום על הנפש האלקית, ובשוננו של אדמו"ר הזקן "ונפש השנית בישראל היא חלק אלו-ה ממעל ממש". כלומר, בשונה מהנפש הראשונה - הבהמית, שהיא מקלפת נגה (=ערבוביה של טוב ורע), ולכן הקשר שלה לה' הוא לא תמיד בגלוי ויש בה גם רצונות חמריים, הרי שהנפש האלקית קשורה תמיד לה' כיון שהיא חלק ממנו ממש, כמו בן שהוא חלק מאביו.

לכן, כפי שלמדנו, בכוח הנפש האלקית לסייע גם לנפש הבהמית להזדכך ולהתקרב לה' (ובעקב בעזרת הכוח שנותנים לה כשמשביעים אותה טרם ירדתה למטה "תהי צדיק ואל תהי רשע"), וכפי שספר הרבי הרי"צ:

ממעל ממש

ילד/ילדה: "בחורף תרנ"ב כאשר אבי אדוני מורי ורבי (הרש"ב) למד עמי בספר התניא "ונפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש", הסביר כי הנושאים בתבת "ממעל" ובתבת "ממש" הם הפכים. "ממעל" תארו רוחניות שברוהניות ו"ממש" תארו גשמיות שבגשמיות. ויבאר כי זהו מעלת נפש השנית, שעם היותה רוחניות שברוהניות פועלת בגשמיות שבגשמיות".

במלים אחרות, מקורה של הנפש האלקית הוא בקדוש ברוך

לע"נ

הרה"ח הרב אברהם חיים בן הרה"צ הרב יהושע אשר ע"ה
רויטבלאט
נלב"ע י"ט אדר תשע"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס ע"י ולכות משפחת רויטבלאט להצלחה רבה בכל המצרך בגשמיות וברוחניות

עמלים בתורה

לקראת בר המצוה של הרבי המהר"ש, קרא לו אביו, הרבי הצמח צדק, ושאל אותו: "בני, האם אתה מתנגע בלמוד התורה שלך?".

הנער הצעיר, שנחן בכשרונות גדולים ובחוששים יוצאי דופן, ענה בפשטות: "האמת היא שלא. אני מצליח יפה גם כן, ללא מאמץ מיוחד".

"אף על פי כן, יש להתנגע בלמוד התורה!" אמר הצמח צדק.

שמע הרבי המהר"ש את הנחית אביו, לקח אותה ברצינות רבה והחל לישם אותה. הוא התאמץ מעבר לכל כוחותיו, כדי שלא ישאר מקום לספק שמה הוא לא מתנגע מספיק בלמודו. עד כדי כך הוא התאמץ, שבמצחו החלו לבצבץ ולהופיע כתמי דם...

כשספרו על כך לצמח צדק, הוא חזר וקרא לבנו, ושנה לו את סדר הלמוד.

(תורת מנחם חלק ה עמוד 49)

לאבד את המהירות

בימי נעוריו נהג אדמו"ר הזקן לשבת שעות ארוכות בבית המדרש של סבו, רבי משה פוזנר, וללמד תורה. באחד הימים, בעת שהותו בבית המדרש, הבחין כי אחד הלומדים קורא מתוך הספר במהירות רבה. נכר היה שהוא מבין היטב את הנלמד, אולם החפזון שבו דלג מדף לדף לא מצא חן בעיני העלוי הצעיר.

"מדוע אתה ממחר כל כך?", הוכיח אדמו"ר הזקן את הלומד.

"מהיר אני בטבעי", התנצל הלומד.

"אם כך, עליך לשנות את הטבע", פסק העלוי.

"איני יכול לשנות את טבעי", טען הלומד.

"לכל יהודי יש נשמה, אשר מעניקה לו כוחות לשנות את טבעו בדרך של קבלת על. תחלה תרכש הרגל חדש, ועם הזמן יהפך הרגל לטבע שני. הרגל שנעשה לטבע מסגל לשנות אפלו טבע עצמי. זכור כי קבלת על היא היסוד החשוב ביותר בתורה ובעבודתה".

המשיך אדמו"ר הזקן: "הפסוק אומר: 'ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה'. 'ארץ' מלשון רצון. ה' נתן לה מתנה, 'ארץ טובה' - רצון וחשק בלמוד תורה ובעבודת ה'. דע לה, שכאשר מתברכים בחשק בלמוד, יש לקיים את 'ואבדתם מהרה' - לאבד את המהרה, את המהירות המפוזרת, וללמוד תורה במתינות, לתת לנשמה להתענג על הנעם של התורה".

לימים, הפך הלומד לחסידו של אדמו"ר הזקן.

(על פי ספר השיחות, קיץ ת"ש, עמ' 59)

האש וההתלהבות שלו.

לכן בכוח מצות הצדקה לכפר על כל החטאים של האדם, עד כדי כך שהוא יוכל לחזור ולהיות 'בן בית' בארמון המלך - להיות שוב חביב אצל השם כמו לפני החטא.

הלקח:

לתת צדקה בכל יום לפני התפלה, ובכך להתחיל את היום כראוי.

(מעובד ע"פ לקו"ש ח"ג שיחת פר' כי תשא, שיחת ש"פ שקלים תשי"ז)

כך נלמד תורה

מספוגי רכותינו נשיאינו

מתנה או עבודה?

פעם רצה אדמו"ר הזקן לברך את נכדו, הרבי הצמח צדק, ולהעניק לו במתנה את ידיעת התורה. הרבי הצמח צדק סרב לקבל ברכה שכזו, מתוך רצון עז להתנגע ולעמל על דברי התורה ולא לקבל את הידיעות בתורה במתנה ללא מאמץ.

מאחר יותר התחרט הצמח צדק על דחית המתנה המפלאה. "התורה הקדושה הרי היא בלי גבול ומדה כלל. כמה שלא אקבל במתנה - ישאר לי עוד הרבה על מה לעבד ולהתנגע", חשב לעצמו הרבי הצמח צדק. "היה עלי לקבל את המתנה היקרה, ומשם להמשיך ולעסוק בתורה ביגיעה, בשכבות ורכדים עמוקים עוד יותר".

(תורת מנחם, חלק ז, עמוד 306)

"ומה אעשה שיש לי חשק?..."

נכנס אברך ליחידות אצל הרבי הצמח צדק ונפשו מרה לו. מעיק וכואב לו שנפשו לא חשקה בתורה. "רבי!", נאנח האברך, "מה אעשה? אין לי חשק ללמד תורה..."

"אוי, שוטה שכמוך!", ענה לו הרבי. "זו הבעיה? שאין לך חשק בלמוד התורה? ומה אני אעשה שלי יש חשק ללמד תורה? ... עבודת ה' צריכה להיות דוקא בדרך של מלחמה, במאמץ ויגיעה!".

(תורת מנחם, חלק ג, עמוד 198)

מְטַבֵּעַ שֶׁל אִשׁ - לְצִדְקָה

ילד/ילדה: אחרי חטא העגל, אנו לומדים בפרשת 'כי תשא' על הצווי שכל איש מכן עשרים שנה ומעלה יתן מחצית השקל כתרומה למשכן, לכפר על נפשו מחטא העגל.

המדרש מספר לנו שמשה רבנו לא הבין מהי מחצית השקל ולכן השם הוציא מטבע של אש מתחת כסא הכבוד, הראה אותו למשה ואמר לו "זה יתנו" - קזה מטבע הם צריכים לתת.

ונשאלת השאלה, האם משה באמת לא הבין מהו מטבע של חצי שקל? לא יכול להיות...

אבא/אמא: אלא, משה התפלא - כיצד נתינת מטבע של חצי שקל יכולה לכפר על חטא קזה חמור, כמו עוון העגל שהוא עבודה זרה מממש, השם ישמרנו - חטא שפוגם במהות הקשר של היהודי עם השם. איך יתכן שמספיקה נתינת מטבע בשביל לכפר על הנפש - על הפגם בקשר שבין יהודי להשם!?

ילד/ילדה: כתשובה מראה השם למשה מטבע של אש. השם רומז לו שאם הנתינה של המטבע היא מתוך 'אש' והתלהבות, אז זה יכול לכפר על הנפש. מדוע? כי ההתלהבות באה מה'אש' של הנשמה הרוצה להדבק עם השם בעת קיום המצוה, ואז, כאשר מתגלה הקשר של עצם הנשמה עם השם, יכולה להיות כפרה אפלו על חטא העגל.

אבא/אמא: כדי להמחיש את חשיבות ה'אש' וההתלהבות בקיום המצוה, מביא הרבי משל יפה (שיש אומרים שהמקור שלו הוא מהבעל שם טוב) מתלמיד שלמד צורפות. המורה הסביר לו איך לוקחים חתיכת כסף או זהב ויוצרים ממנה גביע או תכשיט. אבל הוא שכח 'רק' פרט אחד 'קטן'. הוא שכח ללמד אותו שכדי להתיך את הכסף או הזהב מקרחים אש... כמוכן שבלי האש, התלמיד לא הצליח ליצור שום דבר עם הכסף והזהב.

כך גם בעניינינו, נתינת המטבע לכד אין בכוחה להביא את הכפרה, אך האש וההתלהבות הבאה מעצם הנשמה היא זו שמכפרת על העוון.

ילד/ילדה: את מצות מחצית השקל כיום, מבטאת מצות הצדקה. הצדקה היא 'מטבע של אש' - כיון שהאדם עבד קשה על הכסף שלו והוא מרגיש אליו חבור מיוחד ולעיתים אפלו התלהבות... כשהאדם נותן את המטבע לצדקה, הוא נותן להשם גם את כל

להתבטל ולהיות דבוקה במקור שלה.

מצד כוח זה של בטול יש בכל יהודי את היכולת למסור את נפשו על קדוש ה'.

כְּשֵׁשְׁנֵי יְהוּדִים נִפְגָּשִׁים...

ילד/ילדה: בטול זה, הממחיש את ההבדל בין הנפש האלקית לנפש הבהמית, מקבל בטוי מעניין בפתגם הבא: "אדמו"ר האמצעי אמר לאחד החסידים בייחודות: כאשר יהודי משוחח עם רעהו בענייני עבודת ה', או כשהם לומדים יחד, זהו מצב של שתי נפשות אלקיות מול נפש בהמית אחת".

מה החשבון כאן?

שְׁתֵּים נִגְדֵי אַחַת

אבא/אמא: אלא, לכל אחד מאתנו יש נפש בהמית שהיא אנכית בטבעה ורוצה רק את עצמה, ולכן היא לא מתאחדת עם הנפש הבהמית של השני ולא מוכנה לשתף עמה פעולה.

לעמת זאת, הנפש האלקית היא כבטול ומוכנה להתאחד עם הנפש האלקית של השני, ולכן כששני יהודים נפגשים, כל אחד מהם יכול להעזר גם בנפש האלקית של חברו במלחמה מול הנפש הבהמית שלו, ואצל כל אחד מהם יש שתיים נגד אחת...

אם כן, לסכום, הנפש האלקית היא כבטול מחלט ולכן היא מתאחדת עם ה' וגם עם הזולת.

בשבועות הבאים נלמד אם ירצה ה' על הפלים שה' נתן לנפש האלקית כדי שהיא תוכל לבטא את עצמה ולעבד את ה'.

הַלְקָח:

כמו שהנפש הבהמית זקוקה למזון כדי להתקיים, כך גם הנפש האלקית זקוקה למזון. נשביע אותה על ידי עוד למוד תורה ועוד מעשה טוב ונקרב את הגאולה.

(מעובד ע"פ לקו"א פרקים ב, יט, אגה"ת פ"ד, ועוד)

✂ ----- ✂
גליון 256 כי תשא-פרה
שם התלמיד/ה: _____ משפחה: _____
כיתה: _____ חתימת הורים: _____

הוא עצמו ("ממעל"), אך מטרתה היא לרדת ולפעל בעולם הזה החמרי והממשי ("ממש").

וְאַתָּה נִפְחָתָה בִּי

אבא/אמא: כדי להבין טוב יותר את החדוש של הנפש האלקית וקרבתה לה' יותר מאשר הנפש הבהמית ומשאר הנבראים שבעולם, מביא אדמו"ר הזקן את הפסוק (שנאמר לגבי יצירת אדם הראשון) "ויפח באפיו נשמת חיים" ועל דרך זה אנו אומרים בכרכות השחר "ואתה נפחתה בי".

בעוד שכל הנבראים נוצרו מהדבור האלקי שבפעולה מאמרות "ויאמר אלקים יהי אור", "יהי רקיע" וכו', הרי שנשמת האדם היא לא מבחינת דבור אלא היא כמו נפישת רוח חיים.

נְסִיתֶם פַּעַם לְנִפְחַ בְּלוֹן?

ילד/ילדה: הדבור אמנם מגיע מהאדם אבל הוא דבר חייוני. מסכה זו אנו יכולים לדבר הרבה, ללא מאמץ רב. לעמת זאת, אם ננסה לנפח בלון או לתקע בשופר, הרי שהדבר ידרש מאתנו הרבה יותר מאמץ, כיון שבפעולה זו אנו מוציאים רוח מתוך תוכנו. רוח שיכולה אף להחיות אדם אחר הזקוק חלילה להנשמה.

כל הבריאה אמנם נוצרה על ידי ה', אבל הנשמה היא המטרה של הבריאה - שכן היא עושה את התפקיד העקרי "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים" - ולכן היחס של ה' לכל הבריאה הוא חייוני יותר ('דבור') ואלו היחס לנשמה הוא פנימי יותר ('נפיהה'), וממילא היא תמיד קשורה עם ה' וחלק ממנו ממש.

'בטול' מהלך על שתיים

אבא/אמא: הנפש האלקית היא 'יצור מיוחד'. בשונה מכל הנבראים שבעולם, ובכללם הנפש הבהמית, שכל אחד מהם רוצה להיות קיים ולשמור על המציאות שלו, הרי שהנפש האלקית רוצה להתבטל ולהתאחד עם הקדוש ברוך הוא. לכן היא נמשלה לאש ("נה' נשמת אדם") שנמצאת תמיד בתנועה של קפיצה ושייפה לחזור למעלה למקור שלה, למרות שהדבר דורש ממנה 'בטול' [כיון שכאן למטה היא נחשבת למציאות בפני עצמה ואלו למעלה היא תחזור להיות חלק מיסוד האש הכללי], וכך גם הנשמה רוצה